

De Ankervelders

Wat zijn shanty's

Een shanty is een in het Engels gezongen zeemanswerklid dat gezongen werd bij allerlei gezamenlijk te verrichten (zware) arbeid aan boord van grote zeilschepen ter begeleiding van de uit te voeren bewegingen. Het woord shanty is waarschijnlijk een verbastering van het Franse werkwoord “chanter” hetgeen “zingen” betekent. Deze “chants” werden gezongen door de negerslaven op de katoenplantages in het zuiden van de Verenigde Staten en in de havens zoals New Orleans. De zeelui die deze havens aandeden namen die werkliezers over om ze met aangepaste teksten zelf te gebruiken. Zo werd de shanty een zeemanswerklid.

Bij het zingen van de shanty's trad een voorzanger op, de “shantyman”, die vaak zelf toepasselijke, vaak spottende, teksten bedacht, gebaseerd op de situatie aan boord. Hij kon uiterst populair worden als hij erin slaagde bekende teksten aan te passen aan de actuele situatie aan boord of aan de aard en de nukkens van de schipper. Hoe geestiger of brutaler, hoe meer het door zijn companen werd gewaardeerd.

De vorm van de shanty is meestal een vierregelig couplet met daarin een soort vraag en antwoord, waarbij de shantyman de vraag stelde en de rest van de ploeg antwoordde. Tussen de coupletten werd het refrein, eveneens vier regels, gezongen door de hele ploeg. Door deze vorm waren shanty's gemakkelijk te onthouden en konden ze eenvoudig worden aangepast aan de snelheid van het werk dat gedaan moest worden.

Er zijn verschillende shanty's, ingedeeld naar het soort werk waarvoor ze werden gebruikt.

We onderscheiden achtereenvolgens:

long haul shanty

Deze shanty werd gebruikt als er langdurig aan de lijnen getrokken diende te worden zoals bij het hijsen van de topzeilen. Voorbeeld: Blow the man down. Er werd dan getrokken op **Way**, hey, **blow** the man down.

short drag shanty

Deze werd gebruikt bij kortdurende werkzaamheden die veel kracht vereisten. Het trekken aan de lijn viel dan op het laatste woord van de regel, zoals in “Way, haul away, haul away **Joe**”.

capstan shanties

Het ophalen van het anker gebeurde door de ankerlijn om een reusachtige spindel te winden, die door een aantal matrozen werd rondgeduwd. Deze shanty's zijn gelijkmatiger dan de andere shanty's, er wordt immers niet getrokken. Ook worden deze liederen meestal niet in de “vraag en antwoord”-vorm gezongen, maar door de hele ploeg. Voorbeelden: “Santianna”, “Paddy Lay Back”, “Rio Grande”, “South Australia”, “John Brown's Body”, e.a.

pumping shanty's

Alle houten schepen lekken iets. Er is een speciale ruimte onderin het vrachtruim waar het lekwater wordt opgevangen, de “bilge”. Dat bilgewater moest regelmatig worden uitgedrukt. De mannen aan de pompzwengels zongen dan pumping shanties zoals: “Strike the bell”, “Shallow Brown”, “Barnacle Bill the Sailor”, “Lowlands”, enz.

Naast de shanty's waren er nog de zeemansliederen en balladen (zowel Nederlands- als Engelstalige) die in de spaarzame vrije tijd werden gezongen op en rond de bolders (forebitts) op het voordek (forecastle, vaak afgekort tot fo'c's'le) Deze liederen werden meestal **forebitters** genoemd, naar de plaats waar ze gezongen werden, n.l. bij de forebitts - de bolders op het voordek - waar de matrozen bij goed weer in hun spaarzame vrije tijd verbleven. Deze liederen gingen dan over het afscheid nemen van geliefden die treurend achterbleven, over heimwee - zeelieden waren soms jaren van huis -, over het ruige zeemansleven, over het passagieren in vreemde havens, waar de zeeman veel geld uitgaf, wat op zee niet mogelijk was. Het resultaat was meestal dat hij na korte tijd platzak was en weer moest aanmonsteren.